

Супрацоўнікаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі віншуе Т. Стружэцкі

Юбілей нацыянальнага сховішча ведаў

Сёлета галоўная бібліятэка краіны адзначае свой 90-гадовы юбілей. Знакава, што гэтая дата адзначаецца Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі менавіта ў Год кнігі.

Нагадаем першыя старонкі амаль векавой гісторыі нацыянальнага сховішча ведаў. Датай яго заснавання лічыцца 15 верасня 1922 года. Менавіта ў гэты дзень Савет Народных Камісараў Беларускай ССР прыняў пастанову «Аб заснаванні Беларускай дзяржаўнай бібліятэкі і абавязковай рэгістрацыі ўсіх твораў друку, якія выходзяць у межах ССРБ». Аднак гісторыя яе пачала адлік з 1919 года, калі пачалося фармаванне кніжнага фонду. Адзін з этапаў храналогіі стварэння кніжнага фонду датаваны 5 лютым 1921 года, які цяперашні дырэктар нацыянальнай

бібліятэкі Раман Матульскі і лічыць сапраўдным днём заснавання беларускай дзяржаўнай бібліятэкі.

Спачатку яе ролю ўзяла на сябе бібліятэка, адкрытая ўвосень 1921 года пры толькі што створаным Беларускім дзяржаўным універсітэце. У лістападзе таго ж года зацвярджаецца пастанова Акадэмічнага цэнтру Наркамсветы БССР аб арганізацыі Беларускай дзяржаўнай цэнтральнай бібліятэкі, якая павінна была займацца зборам і захоўваннем фонду нацыянальных дакументаў. Загадчыкам бібліятэкі прызначаецца Іосіф Бенцыянавіч Сіманюскі, якога 24 лістапада 1921 года пераводзяць дзеля гэтага ў Мінск з пасады загадчыка Бабруйскай цэнтральнай бібліятэкі і Бабруйскім аддзелам дзяржаўнага выдавецтва.

Арганізацыйна бібліятэка ўваходзіла ў структуру БДУ, але вырашала задачы і функцыі дзяржаўнага

кнігасховішча, цэнтры бібліяграфічнай апрацоўкі дакументаў і выдання зводнага каталогу бібліятэк Беларусі, выдання бібліяграфічных матэрыялаў, навукова-даследчай установы ў галіне бібліятэказнаўства, бібліяграфазнаўства і кнігазнаўства, а таксама дзяржаўнага цэнтру рэгістрацыі друку і захавання нацыянальных дакументаў. Размешчаная яна была ў будынку па вул. Падгорнай (цяпер – будынак філфака БДУ, д. 31 па вул. К. Маркса).

У лютым 1922 года бібліятэцы для арганізацыі фондаў і абслугоўвання быў перададзены будынак Юбілейнага дома на Захар'еўскай вуліцы (сёння гэта д. 26 па праспекце Незалежнасці). На пачатак 1922 года кніжны фонд бібліятэкі складаў 60 тыс. асобнікаў. Колькасць чытачоў налічвала 1,1 тыс. чалавек. Вялікую частку дарэвалюцыйных фондаў склалі прыватныя калекцыі і зборы, у тым ліку каштоўныя бібліятэкі Я. Карскага і М. Янчука па беларусказнаўстве, этнаграфіі і літаратуры, К. Грота па славяназнаўстве, І. Карнілава, З. Сапунова і З. Гольдштэйна па беларускай гісторыі, частка бібліятэкі Янкі Купалы, бібліятэкі Полацкай езуіцкай акадэміі, Мінскай ду-

хоўнай семінарыі, Маскоўскай харальнай синагогі.

14 мая 1926 года пастановай «Аб рэарганізацыі Беларускай дзяржаўнай і ўніверсітэцкай бібліятэкі» СНК БССР яна выведзеная са складу БДУ і ператвораная ў самастойную адміністрацыйную адзінку, што ўзначальвае нацыянальную бібліятэчную сістэму. І гэтую дату таксама можна лічыць днём заснавання бібліятэкі як самастойнай адзінкі. Бібліятэцы было нададзенае права адкрыцця сваіх філіялаў, што адкрыліся ў Віцебску (у 1929 годзе), Гомелі (1933 год), пры ДOME Урада (1933 год) у Мінску, Магілёве (1935 год). Яны стварылі сістэму буйных цэнтральных публічных бібліятэк рэспублікі. Пазней на іх базе былі арганізаваныя Урадавая (цяпер Прэзідэнцкая) і абласныя бібліятэкі.

Адначасова фармаваўся калектыў нацыянальнай бібліятэкі, у які ўвайшлі паліграфікі Іосіфа Сіманюскага і лепшыя прадстаўнікі інтэлігенцыі: Юлія Іосіфаўна Бібіла, першы загадчык аддзела беларускай літаратуры і бібліяграфіі, адна з стваральнікаў першай у рэспубліцы краязнаўчай бібліяграфічнай картатэкі; Мікалай Мікалаевіч Улашчык, сакратар Кніжнай па-

латы, вядомы беларускі гісторык; Вольга Аляксандраўна Малініна, адна з першых бібліятэкараў вышэйшай кваліфікацыі ў свецекай Беларусі, загадчык аддзела апрацоўкі, даведачна-бібліяграфічнага аддзела; Ніна Барысаўна Ватацы, найвядомейшы бібліяграф і літаратуразнаўца, даследчыца літаратурнай спадчыны М. Багдановіча, Я. Купалы, Я. Коласа, К. Крапівы і іншых беларускіх пісьменнікаў; Мар'яна Ільінічна Масенжнік, загадчык кабінета бібліятэказнаўства і даведачна-бібліяграфічнага аддзела; Фаня Іосіфаўна Мільчына, бібліяграф і загадчык метадычнага кабінета, Фаіна Ароўна Мерына – старшы бібліяграф Кніжнай палаты, загадчык аддзела тэхнічнай літаратуры і інш.

У саракавыя гады неацэнны ўнёсак у дасягненні бібліятэкі сваёй плённай працай зрабілі Ніна Варфаламееўна Каляда, Пая Львоўна Іомтава, Браніслава Міхайлаўна Лефта, Адам Антонавіч Сакольчык, Арон Мендзелевіч Дукор – старшы бібліяграф даведачна-інфармацыйнага аддзела, Раман Макеевіч Казуноў – намеснік дырэктара па навуковай частцы, Вольга Аляксандраўна Малініна і многія іншыя.

Сябры! Падпісання на газету можна з любога месяца.

Юбілей нацыянальнага сховішча ведаў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Па працяг гэтай гісторыі цікаўнаму чытачу параім звярнуцца да інтэрнэт-партала Нацыянальнай бібліятэкі, часопіса «Бібліятэчны свет» і іншых крыніцаў. А мы распавядзем пра святочныя мерапрыемствы, што адбыліся напярэдадні юбілейнай даты.

Першым пунктам гэтага шэрагу сталі віншаванні і ўзнагароды супрацоўнікам вялікага калектыву бібліятэкі. Урачыстасці адбыліся 4 верасня ў авальнай зале будынка Нацыянальнай бібліятэкі. Словы падзякі за самаадданую працу кіраўнікам і бібліятэчным работнікам выказалі і ўручылі Ганаровыя граматы, дыпломы і каштоўныя падарункі прадстаўнікі міністэрстваў і ўстановаў краі-

на прадстаўнікі нацыянальных бібліятэк з розных краінаў свету: Азербайджана, Літвы, Латвіі, Украіны, Таджыкістана, Расіі і інш; Беларускай бібліятэчнай асацыяцыі, Міжведамаснага гарадскога і бібліятэчнага савета г. Мінска, Рэспубліканскай навукова-тэхнічнай бібліятэкі, Фундаментальнай бібліятэкі БДУ, бібліятэк іншых вышэйшых навучальных устаноў г. Мінска.

Да юбілею быў прымеркаваны Міжнародны кангрэс «Нацыянальная бібліятэка як феномен культуры», што працаваў з 5 па 7 верасня. На адкрыцці кангрэса з прывітальнымі словамі выступілі Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка, намеснік генеральнага

Узнагароду ад Беларускага фонду культуры
У. Гілеп уручае вядучаму бібліёграфу К. Варанько

асамблея Еўразіі», сесія па асноўных накірунках бібліятэчнай справы. Адбыліся VIII Міжнародныя кнігазнаўчыя чытанні «Гістарычныя кніжныя калекцыі ў часе і прасторы», Міжнародны круглы стол «Захаванне гістарычнай кніжнай калекцыі Беларусі» і іншыя мерапрыемствы. Па асобнай праграме з выездам у Мір і Нясвіж прайшоў Міжнародны круглы стол «Захаванне гістарычных кніжных калекцый Беларусі».

У мерапрыемствах кангрэса прынялі ўдзел звыш 400 спецыялістаў у галіне бібліятэчнай справы і інфармацыі з трыццаці краінаў свету, прадстаўнікі дзяржаўных органаў кіравання ў сферы культуры, дырэктары і спецыялісты бібліятэк, музеяў, выдавецтваў, устаноў адукацыі, грамадскіх арганізацыяў, якія выказалі свае меркаванні па пытаннях ролі бібліятэк у інфармацыйнай прасторы, формы ўза-

емадзеяння нацыянальных бібліятэк, адкрытага доступу да навуковай інфармацыі і інш. Прапановы па выніках працы секцыяў кангрэса былі агучаныя ў дзень яго закрыцця і ўвайшлі ў рэзалюцыю. Сярод іх і прапанова карэспандэнта «КГ» аб стварэнні і ўсталяванні ў бібліятэчным Музеі кнігі бюста першага дырэктара

бібліятэкі Іосіфа Сіманюскага.

У вечары 7 верасня ў галерэі «Лабірынт» адбылося ўрачыстае адкрыццё Рэспубліканскага мультыпраекта «Бібліятэка». У яго рамках прэзентавалі 7 выставак, у тым ліку: культурна-асветніцкую – «Гісторыя пісьменства»; кніжныя – «Кніга ў выяўленчым мастацтве», «Храмы часу, памяці, думкі», «Сучасная арт-кніга»; мастацкая – «Слова»; каліграфіі і фота – «Нацыянальная бібліятэка Беларусі ў прасторы часу».

Асноўныя ўрачыстасці з нагоды 90-годдзя Нацыянальнай бібліятэкі адбыліся, але святочныя мерапрыемствы працягнуцца да канца года. Паколькі, як паведаміў намеснік Міністра культуры Тадэвуш Стружэцкі пад час віншавання: «...юбілей бібліятэкі – важнейшая культурная падзея года – Года кнігі».

Беларускі фонд культуры і рэдакцыя «КГ» цёпла віншуюць усіх супрацоўнікаў бібліятэчнай справы з юбілеем Нацыянальнай бібліятэкі і Днём бібліятэк, што адзначаецца 15 верасня.

Спецкар «КГ»

Фота Наталі КУПРЭВІЧ і з Беларускага дзяржаўнага архіва кінафотафондакументаў

Віншаванні прымае цяперашні дырэктар НББ
Р. Матульскі

ны: Мінікультуры, Мініінфармацыі, Мінсувязі, МУС, Інстытута пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь, Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, Грамадскіх аб'яднанняў «Беларускі саюз жанчын», «Беларускі фонд культуры» і інш. А 5 верасня ў вялікай канферэнц-залі прагучалі віншаванні ад Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі, Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Выканаўчага камітэта СНД, Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта. Калектыву дзяржаўнай Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі атрымаў Ганаровую граматы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

Пасля святочнага канцэрта віншавальную эстафету падхапілі калегі –

дырэктара ЮНЕСКА па пытаннях камунікацыі і інфармацыі Яніс Карклінш, намеснік Міністра інфармацыі Рэспублікі Беларусь Дзмітрый Шадко, намеснік Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь Васіль Будкевіч, акадэмік-сакратар Аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аляксандр Каваленя.

Разнастайная праграма кангрэса ахапіла вялікі пералік тэмаў бібліятэчнай справы не толькі нашай краіны, але і блізкага замежжа, усяго свету. У межах кангрэса адбыліся рэгіянальныя кансультацыі ЮНЕСКА па пытаннях адкрытага доступу да навуковай інфармацыі і даследаванняў, XIV пасяджэнне Некамерцыйнага партнёрства «Бібліятэчная

Старэйшыя супрацоўнікі бібліятэкі
(крайняя справа Н. Ватацы), 1972 г.

Будынк бібліятэкі: 1932 г. (злева) і 2012 г.